

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Komentarz

Sylwia Spurek

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **5**

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Komentarz

Sylwia Spurek

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

5

Stan prawny na 10 września 2021 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne
Violet Design Wioletta Kowalska

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8246-498-6
5. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Słowo wstępne	15
Wprowadzenie	17
1. Przemoc w rodzinie – zjawisko, mity i stereotypy	17
2. Przemoc w rodzinie w liczbach	21
3. Międzynarodowe akty prawne i inne dokumenty dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie	31
3.1. Uwagi ogólne	31
3.2. Organizacja Narodów Zjednoczonych	33
3.3. Rada Europy	46
3.4. Unia Europejska	55
4. Austriackie regulacje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	65
5. Geneza ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz jej nowelizacji z 2010 r. i z 2020 r.	70
Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	87
Preambuła	87
Art. 1. [Zakres ustawy]	95
Art. 2. [Definicje pojęć ustawowych]	98
Art. 3. [Zakres działań adresowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie]	113

SŁOWO WSTĘPNE

Przemoc w rodzinie stanowi jeden z poważniejszych problemów współczesnych państw na całym świecie. Fakt, że ktoś może nie być bezpieczny we własnym domu, szczególnie że zjawisko to dotyka przede wszystkim kobiety, dzieci, osoby starsze i z niepełnosprawnościami, jest jedną z największych patologii XXI wieku. Przeciwdziałanie jej powinno więc zajmować priorytetowe miejsce wśród zadań organów państwa. Szczególną wagę, jaką państwo polskie przykłada do zwalczania tego zjawiska, miała demonstrować ustawa z 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Ustawa uchwalona przez Sejm RP stanowi kompromis między celami założonymi na pierwszym etapie jej przygotowywania a wątpliwościami co do konstytucyjności niektórych projektowanych przepisów i brakiem woli politycznej oraz wystarczającej determinacji rządzących, aby skutecznie zwalczać przemoc w rodzinie. W komentarzu, poprzez przedstawienie informacji i danych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, międzynarodowych aktów prawnych odnoszących się do jego zwalczania, a także austriackiej ustawy o ochronie przed przemocą, która miała posłużyć polskiemu ustawodawcy za wzór w projektowaniu krajowej regulacji, jak również przez obszernie komentarze do poszczególnych przepisów ustawy, staram się wyjaśnić wątpliwości pojawiające się podczas prac nad jej projektem i po jej uchwaleniu. Omawiam także przepisy dużej nowelizacji ustawy przyjętej w 2010 r. oraz zawarte w niej przepisy innych aktów prawnych, które zostały wówczas zmienione, w tym te dotyczące ścigania i karania sprawców przemocy domowej, a także przepisy ostatniej nowelizacji z 2020 r. istotnej w kontekście izolacji sprawców przemocy od ofiar.

Mam nadzieję, że dzięki temu komentarz okaże się przydatny dla osób, które realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach administracji rządowej i samorządowej, w sądach, prokuraturze, Policji oraz w organizacjach pozarządowych, a także dla akademików i akademiczek. W publikacji odnoszę się także do postanowień ratyfikowanej w 2015 r. przez Polskę Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. To jej postanowienia powinny wyznaczać standardy działania poszczególnych organów władzy publicznej dotyczące problemu przemocy w rodzinie.

Za pomoc w przygotowaniu pierwszego wydania komentarza pragnę podziękować prokuratorowi Andrzejowi Augustyniakowi – za praktyczne spojrzenie, sędziemu Michałowi Lewocowi – za merytoryczną i życzliwą pomoc, i dr hab. Barbarze Namysłowskiej-Gabrysiak – za naukową motywację. Przy pierwszym wydaniu oraz przy kolejnych wznowieniach komentarza zawsze mogłam liczyć na cenne sugestie Renaty Durdy i jej wielką gotowość dzielenia się swoją wiedzą, szefowej Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, znakomitej ekspertki w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz na praktyczne doświadczenie i wskazówki dr. adw. Grzegorza Wrony, prawnika, który na co dzień udziela pomocy prawnej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Ten komentarz nie powstałby bez wsparcia wielu innych osób, w tym profesorek Małgorzaty Fuszary, Moniki Płatek i Eleonory Zielińskiej, adwokatki z Zespołu ds. Kobiet przy Naczelnej Radzie Adwokackiej, w tym dr. adw. Katarzyny Gajowniczek-Pruszyńskiej, oraz bez nieocenionych działań prowadzonych przez dziesiątki organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, aktywistek i aktywistów, którzy wspierają realizację zadań publicznych instytucji, nierzadko zastępując organy państwa w ich zadaniach w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, lobbując także za koniecznymi zmianami prawa i praktyki jego stosowania. Dziękuję także mojemu mężowi dr. Marcinowi Anaszewiczowi – za podnoszenie poprzeczki, konstruktywne pomysły i kreatywne podpowiedzi, a mojej siostrze Annie Spurek za siostrzeństwo i nieustające trzymanie mojej strony.

Sylwia Spurek

WPROWADZENIE

1. Przemoc w rodzinie – zjawisko, mity i stereotypy

Dla skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności właściwego określenia zadań organów państwa, w tym organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, konieczna jest świadomość specyfiki zjawiska i wiedza na temat cyklu przemocy w rodzinie oraz sytuacji psychologicznej osób jej doświadczających, zwłaszcza że z przemocą w rodzinie wiąże się wiele mitów i stereotypów z pewnością utrudniających walkę z tym zjawiskiem. Poniżej wskazane zostaną najbardziej istotne informacje i fakty uzasadniające potrzebę podejmowania przez organy państwa w odniesieniu do przemocy w rodzinie specjalnych działań, jak również dotyczące mitów i stereotypów funkcjonujących na temat przemocy w rodzinie, które często uniemożliwiają skuteczną reakcję przedstawicieli tych organów.

Przemoc w rodzinie, inaczej zwana przemocą domową, to nie tylko przemoc fizyczna, lecz także psychiczna, seksualna lub ekonomiczna. Wbrew stereotypom ma ona miejsce nie tylko w rodzinach z tzw. marginesu społecznego, lecz także w tych dobrze sytuowanych, uważanych za „normalne” i występuje we wszystkich grupach społecznych. Przemoc w rodzinie nie jest zachowaniem incydentalnym i zwykle powtarza się według określonego schematu. W cyklu przemocy można wyróżnić: fazę narastania napięcia, w której zaczyna pojawiać się agresja, fazę ostrej przemocy, w której następuje wybuch tej agresji, oraz fazę miodowego miesiąca, kiedy sprawca przeprasza i obiecuje poprawę. Najczęściej to w fazie ostrej przemocy lub

zaraz po niej ofiary poszukują pomocy, wzywając Policję lub uciekając do schronisk. Natomiast w następnej fazie wycofują się z kontaktu z osobami udzielającymi pomocy, mając pozorne poczucie odzyskiwania kontroli nad sytuacją¹. To „wycofywanie”, podobnie jak fakt dalszego pozostawiania w związku ze sprawcą, może wydawać się niezrozumiałe. Specjaliści, tłumacząc takie zachowanie ofiar, najczęściej odwołują się do syndromu wyuczony bezradności lub do syndromu stresu pourazowego. Syndrom wyuczony bezradności w przypadku ofiar przemocy oznacza poddanie się i rezygnację z aktywności, które ofiara podejmowała w celu poprawy sytuacji, a które okazały się nieskuteczne. Ofiara nabiera wówczas przekonania, że nie może nic zrobić, aby zapewnić sobie bezpieczeństwo, rezygnuje więc z kolejnych prób zmiany sytuacji². Jednakże ofiary, wbrew dość powszechnemu stereotypowi, podejmują przy tym wiele działań w celu poprawy swojej sytuacji. Po pierwsze, podejmują działania adresowane do sprawcy, np. próbują rozmawiać, unikają ataku przez wyjście z domu, ukrywają się i uciekają już w trakcie ataku. Po drugie, podejmują działania polegające na poszukiwaniu pomocy na zewnątrz, rozmawiając na temat doznawanej przemocy z krewnymi, znajomymi, sąsiadami, kontaktując się z Policją i organizacjami udzielającymi pomocy ofiarom przemocy³. Najbardziej zaś drastyczną reakcją ofiary jest odwzajemnienie przemocy i zabicie sprawcy po wielu latach stosowanej przez niego przemocy⁴. Sytuację ofiary często porównuje się także do sytuacji ofiar zamachów terrorystycznych, przy czym ofiara przemocy w rodzinie pozostaje w stanie zagrożenia życia zazwyczaj przez dużo dłuższy czas, a sprawcą nie jest obcy terrorysta, lecz najbliższy jej człowiek⁵. Analizując sytuację ofiary, należy wziąć pod uwagę, że zastraszona przez sprawcę ma ona jednak nadzieję na zmianę przez niego zachowania. Ponadto często wstydzi się swojej sytuacji, jest zależna ekonomicznie od sprawcy lub zostaje z nim „ze względu na dzieci”⁶.

---

¹ H.D. Sasal, *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, Warszawa 2005, s. 29–30.

² H.D. Sasal, *Przewodnik...*, s. 31–35.

³ H.D. Sasal, *Przewodnik...*, s. 36–38.

⁴ S.D. Herzberger, *Przemoc domowa. Perspektywa psychologii społecznej*, Warszawa 2002, s. 69; szerzej zob. M. Budyn-Kulik, *Zabójstwo tyrana domowego. Studium prawnokarne i wiktymologiczne*, Lublin 2005; U. Nowakowska, *Ofiary i zabójczynie*, Pr. i Pł. 2002/1, s. 8 i n.

⁵ H.D. Sasal, *Przewodnik...*, s. 35.

⁶ H.D. Sasal, *Przewodnik...*, s. 145.

Jej zachowanie zależy także od fazy cyklu przemocy. Jeśli jest w dwóch pierwszych, to prawdopodobnie będzie chronić bardziej siebie niż sprawcę. Ale jeśli jest to faza trzecia, ofiara prawdopodobnie zacznie „wycofywać swoje zeznania”, tłumaczyć sprawcę, szukać usprawiedliwień dla jego zachowania („w sumie to on dobry człowiek jest”, „na rodzinę zarabia”, „zdenerwowany był”) lub nawet obwiniać siebie („mogłam zachować się inaczej”, „ja taka głupia jestem, przecież wiem, że on tego nie lubi”)⁷. Ponadto ofiary często uważają, że przemoc jest ich prywatnym problemem, a stereotyp ten może być podtrzymywany przez zachowanie przedstawicieli szeroko rozumianych organów państwa. Utwierdza to ofiary w przekonaniu o braku możliwości otrzymania wsparcia i ochrony⁸. Co za tym idzie, kluczową rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odgrywa Policja, o czym będzie mowa w dalszej części niniejszej publikacji. Podczas gdy zachowania i decyzje ofiar mogą wydawać się irracjonalne⁹, sprawcy w sposób bardzo logiczny potrafią tłumaczyć swoje postępowanie, przy czym najczęściej przedstawiają je jako akt słusznego ukarania ofiary, lub kwestionują swoją odpowiedzialność. Nie przyznają również, że ich zachowanie stanowi nie tylko akt agresji, lecz jest także mechanizmem sprawowania władzy i kontroli oraz narzędziem całkowitego podporządkowania ofiary woli sprawcy¹⁰. Kobiety i dzieci, najczęściej padające ofiarami przemocy w rodzinie, ciągle bowiem jeszcze uznawane są za własność, mężowie i rodzice zaś – za osoby mogące dyscyplinować innych członków rodziny. W wielu opracowaniach odnoszących się do przyczyn i źródeł przemocy w rodzinie podkreśla się, że to akceptacja dla hierarchicznej struktury społeczeństwa powoduje, iż w ramach tej struktury funkcjonują osoby, które wierzą, że mają prawo stosować przemoc wobec pozostałych członków swojej rodziny¹¹. Należy podkreślić, że wbrew dość powszechnemu stereotypowi przyczyną przemocy w rodzinie nie jest alkohol ani

---

⁷ R. Durda, *Zrozumieć osoby doznające przemocy* [w:] R. Durda, M. Sokołowska, S. Spurek, *Wymiar sprawiedliwości w państwie prawa. Wybrane zagadnienia problemowe*, w druku.

⁸ S.D. Herzberger, *Przemoc domowa...*, s. 67.

⁹ Nie można w szczególności oczekiwać od osoby, która przez długi czas pozostawała w stanie zagrożenia zdrowia i doświadczała przemocy, że po przyjeździe Policji natychmiast wystąpi – solidarnie z funkcjonariuszami – przeciwko sprawcy. Szerzej A. Dearing, *The Austrian Model of Counteracting Domestic Violence*, materiał niepublikowany otrzymany od autora.

¹⁰ H.D. Sasal, *Przewodnik...*, s. 38–40.

¹¹ S.D. Herzberger, *Przemoc domowa...*, s. 43.

USTAWA

z dnia 29 lipca 2005 r.

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

(Dz.U. z 2021 r. poz. 1249)

Preambuła

Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie stanowią się, co następuje:

1. Wstęp, zwany inaczej preambułą (łac. *praeambulus* – idący przodem, J. Sondel, *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*, Kraków 1997, s. 767), w przypadku ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zawiera krótkie wskazanie motywów i celów jej uchwalenia.
2. Należy wspomnieć, że ustawodawca polski rzadko posługuje się preambułą w ustawach, rezerwując używanie tej formy raczej do Konstytucji RP. Nadal jednak preambuły można znaleźć w obowiązujących aktach prawnych. Przykładowo można wskazać ustawę z 7.04.1989 r. – Prawo

o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2020 r. poz. 2261) czy ustawę z 7.10.1999 r. o języku polskim (Dz.U. z 2021 r. poz. 672). Stosunkowo często preambuła stosowana jest natomiast w aktach prawa międzynarodowego, w szczególności w konwencjach, paktach i innych umowach międzynarodowych dotyczących praw człowieka (zob. np. EKPC, MPPOiP, MPPGSiK, Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, Konwencja o prawach dziecka, CEDAW). Preambuły do tych regulacji określają motywy i cele aktów. Stanowią w ten sposób niejako uzasadnienie ich wydania, które ma charakter istotnego międzynarodowego zobowiązania prawnego lub politycznego.

3. Warto przytoczyć brzmienie preambuły sprzed nowelizacji z 2010 r.: „W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie stanowi się, co następuje”. Poprzednia preambuła określała zatem trzy grupy spraw, jakie przyświecały przyjęciu tego aktu prawnego: zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, inicjowanie działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz wspieranie tego rodzaju działań. W preambule wyraźnie wskazano więc wówczas obszar świadomości społecznej jako istotną dla ustawodawcy sferę działania, której nadaje on szczególne w przypadku przeciwdziałania przemocy w rodzinie znaczenie, przy czym chodziło – jak się wydaje – zarówno o sferę świadomości całego społeczeństwa, jak i poszczególnych jego grup, w tym grup zawodowych, o czym niżej. Podnoszenie świadomości społecznej to szeroko pojęte działania edukacyjne, w tym kampanie społeczne realizowane przez organy administracji publicznej lub kampanie organizowane np. przez podmioty pozarządowe, które niekiedy są wspierane – również finansowo – przez te organy administracji. Działania polegające na podnoszeniu świadomości społecznej to również działania szkoleniowe skierowane w szczególności do osób, których obowiązki zawodowe dotyczą przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym do funkcjonariuszy Policji, prokuratorów, sędziów, lekarzy, nauczycieli, pracowników socjalnych. Oddziaływanie na świadomość społeczną i jej podnoszenie miało dotyczyć – zgodnie z poprzednim

brzmieniem preambuły ustawy – przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Przyczynami przemocy w rodzinie, jak wskazuje się w dokumentach międzynarodowych, w tym w międzynarodowych aktach praw człowieka, w szczególności CEDAW i konwencji stambulskiej, są w szczególności stereotypy na temat ról społecznych odgrywanych przez kobiety i przez mężczyzn oraz tradycyjne przekonania na temat sprawowania przez jednych członków rodziny władzy nad innymi, a także uprzedzenia, zwyczaje, tradycje oraz inne praktyki oparte na idei niższości kobiet (zob. Wprowadzenie w części dotyczącej międzynarodowych aktów prawnych i innych dokumentów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie). Do przyczyn powszechności zjawiska przemocy w rodzinie należą – jak się wydaje – brak lub niewłaściwa polityka państwa w zakresie ścigania i karania tego rodzaju czynów. Natomiast do skutków przemocy w rodzinie zaliczyć można w szczególności: popadanie w bezdomność przez ofiary przemocy (M. Płatek, *Prawnoporównawcze aspekty projektu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*, St. Iur. 2005/44, s. 307 i n.), koszty leczenia (w tym szpitalnego) urazów doznanych przez ofiary, skutki w sferze zawodowej ofiar wynikające np. z absencji w pracy w związku z doświadczaną przemocą (*World report on violence...*). Skutki przemocy w rodzinie rozpatrywanej w kategoriach naruszenia praw człowieka to także ograniczenie możliwości realizacji tych praw i wolności (zob. wprowadzenie do komentarza w części dotyczącej międzynarodowych aktów prawnych i innych dokumentów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie). Sam początek preambuły: „W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie (...)”, stanowił podkreślenie konieczności przyjęcia odrębnej regulacji ustawowej, aby podejmowane działania dotyczące przemocy w rodzinie były bardziej efektywne.

4. W obecnym brzmieniu preambuły, po nowelizacji z 2010 r., pozostawiono sformułowanie dotyczące jednego z celów uchwalenia ustawy, tj. zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Należy zwrócić uwagę, że celem jest zwiększanie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, nie zaś przeciwdziałanie tej przemocy. Sformułowanie celu ustawy jako przeciwdziałania przemocy w rodzinie mogłoby zresztą sugerować, że dotychczas przeciwdziałanie takie nie miało miejsca. Przy czym wyraz „przeciwdziałanie” zawarty w preambule, jak również w samym

tytule ustawy i w jej przepisach, oznacza zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, czyli kompleksowe działania nakierowane na zjawisko przemocy w rodzinie (zob. także komentarz do art. 1 ustawy). Celem ustawy wyrażonym w preambule jest zatem zwiększenie skuteczności działań zapobiegających przemocy w rodzinie oraz działań zwalczających tę przemoc.

5. Obecne brzmienie preambuły wynika z nowelizacji z 2010 r., nad którą prace toczyły się od 2008 r. O zmianę dotychczasowej preambuły wnieśli posłowie w projekcie nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przygotowanym przez Izabelę Jarugę-Nowacką, Pełnomocniczkę Rządu ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn w latach 2001–2004 (VI kadencja, druk sejm. nr 1789). W uzasadnieniu do projektu posłowie wskazali na potrzebę podkreślenia w ustawie, że przemoc nie jest kwestią obyczajową, ale problemem naruszania podstawowych praw i wolności człowieka, a państwo, budując warunki do zapobiegania i ograniczania przemocy w rodzinie, wypełnia swoją rolę gwaranta bezpieczeństwa obywateli. W toku prac sejmowych nad projektem posłowie podkreślali, że przemoc w rodzinie nie jest prywatną sprawą rodziny ani kwestią obyczajową, dlatego też początek preambuły powinien stanowić, iż przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej. W toku prac parlamentarnych pojawił się ponadto słuszny postulat, aby preambuła odzwierciedlała fakt, że ofiarami przemocy w rodzinie są przede wszystkim kobiety, a przemoc nie jest zjawiskiem neutralnym płciowo (Opinia prawna dotycząca Sprawozdania Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, druk nr 2776, o rządowym projekcie zmiany ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, druk nr 1698, oraz o poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz o zmianie niektórych innych ustaw, druk nr 1789, sporządzona 16.03.2010 r. przez prof. dr hab. Eleonorę Zielińską, archiwum prac Sejmu VI kadencji, www.sejm.gov.pl). Postulat ten nie spotkał się jednak z akceptacją posłów. W preambule nie podkreślono więc faktu, że przemoc domowa dotyczy głównie kobiety, natomiast wprowadzono perspektywę obecną od lat na forum międzynarodowym i pokazano, że przemoc to naruszenie praw człowieka (S. Spurek, *Wokół preambuły ustawy przeciwnej, NL 2010/4, s. 24 i n.*).

6. Należy zgodzić się z twierdzeniem, że uwzględnienie „prawno-człowieczej” perspektywy w traktowaniu zjawiska przemocy w rodzinie i przypomnienie o obowiązkach władz publicznych związanych z ochroną wolności i praw osób pokrzywdzonych przemocą jest zgodne z postrzeganiem tego problemu w prawie międzynarodowym (Opinia prawna dotycząca Sprawozdania Komisji Polityki Społecznej i Rodziny...). Choć przemoc w rodzinie rozpatrywana jest w kategoriach naruszeń praw człowieka od stosunkowo krótkiego czasu, to obecnie uznaje się, że stanowi ona naruszenie praw człowieka do życia, zdrowia, nietykalności cielesnej, a także naruszenie godności ludzkiej. Zaniechanie przez organy państwa ścigania i karania sprawców przemocy domowej lub zaniechanie tych obowiązków może powodować ograniczenie możliwości realizacji tych praw człowieka i wiązać się z odpowiedzialnością danego państwa za naruszenie praw człowieka.

7. Do najbardziej istotnych aktów prawa międzynarodowego w zakresie praw człowieka, z których wynikają zobowiązania państwa dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie, należą – funkcjonujące w ramach systemu ONZ – MPPOiP oraz MPPGSiK, Konwencja CEDAW oraz Konwencja o prawach dziecka, a także – przyjęta 4.11.1950 r. w ramach systemu Rady Europy – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, wszystkie ratyfikowane przez Polskę. Przykładowo warto wskazać, że przemoc w rodzinie może powodować naruszenie art. 6 MPPOiP statuującego prawo do życia, art. 7 określającego zakaz tortur lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania lub karania oraz art. 23 dotyczącego ochrony rodziny. Z kolei postanowienia EKPC, które mogą znaleźć zastosowanie w przypadku przemocy w rodzinie, zawiera art. 2 – określający prawo do życia, art. 3 – zakazujący tortur, art. 8 – dotyczący prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego oraz art. 14 – zakazujący dyskryminacji. Należy podkreślić, że właśnie na naruszenie art. 2, 3 i 14 EKPC wskazano w skardze złożonej do ETPC w Strasburgu przez Turczynkę Nahide Opuz. Trybunał w Strasburgu orzekł w tej sprawie, że władze Turcji nie dopełniły swoich obowiązków w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i naruszyły postanowienia EKPC (S. Spurek, *Bez znieczulenia...*, s. 21 i n., oraz S. Spurek, *Europejski Trybunał...*, s. 205 i n., a także A. Bodnar, B. Grabowska, *Przemoc domowa*

Publikacja kompleksowo omawia regulacje dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Szczegółowo przedstawione zostały w niej m.in. następujące zagadnienia:

- procedura Niebieskiej Karty,
- odebranie dziecka z rodziny przez pracownika socjalnego,
- środek zapobiegawczy w postaci nakazu opuszczenia lokalu,
- zakaz zbliżania się – jako środek karny i probacyjny,
- zakaz stosowania kar cielesnych wobec dzieci.

Autorka komentuje m.in. wprowadzone do porządku prawnego w 2020 r. zmiany kluczowe z punktu widzenia bezpieczeństwa ofiar, dokonane w komentowanej ustawie, a także Kodeksie postępowania cywilnego, ustawie o Policji, ustawie o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych. Regulacje te dotyczą mechanizmu izolacji sprawcy od ofiary poprzez nakaz opuszczenia lokalu przez sprawcę wydawany przez Policję lub Żandarmerię Wojskową. Autorka dokonuje szerokiej analizy przesłanek wydawania nakazu oraz gwarancji praw ofiary i sprawcy w ramach tej procedury.

Zagadnienia zostały zaprezentowane w kontekście zobowiązań międzynarodowych Polski określonych w ratyfikowanych konwencjach i traktatach, jak również modelowych rozwiązań funkcjonujących w Europie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Komentarz jest przeznaczony dla sędziów, prokuratorów, adwokatów, funkcjonariuszy Policji, a także pracowników socjalnych, członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych oraz organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Zainteresuje ponadto pracowników naukowych specjalizujących się w omawianej tematyce.

Sylwia Spurek – doktorka nauk prawnych; radczyni prawna; legislatorka; w latach 2015–2019 zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich; w latach 2002–2005 prawniczka w Sekretariacie Pełnomocnika Rządu ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn; certyfikowana specjalistka w zakresie pomocy ofiarom przemocy; członkini Polskiego Towarzystwa Prawa Antydyskryminacyjnego oraz Polskiego Towarzystwa Legislacyjnego; uczestniczyła w pracach nad rządowym projektem ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; posłanka do Parlamentu Europejskiego i wiceprzewodnicząca Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia; autorka kilkadziesiąt publikacji dotyczących problemu przemocy w rodzinie oraz kwestii równego traktowania i dyskryminacji.

9788382464986 W05P01

ISBN 978-83-8246-498-6

9 788382 464986

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 139 ZŁ (W TYM 5% VAT)